

Naglavna uš (*Pediculus humanus capitis*) je zunanji parazit človeka; je sivo bele barve, velika približno 3 mm in živi na lasišču, najdemo jo lahko tudi na obrveh in trepalnicah. Zaradi majhnosti in hitrega gibanja same uši težko opazimo, lažje pa odkrijemo gnide (jajčeca). Zanesljiv znak ušivosti je, če najdemo na laseh za ušesi ali v zatilju vsaj eno živo gnido. »Žive gnide« so rjavkaste barve in na pritisk med nohti počijo; prazne gnide pa so bele barve. Lasje so lahko med seboj zlepljeni, na lasišču opazimo praske, krastice ali celo gnojno vnetje, ki je posledica infekcije opraskanin, ki nastanejo zaradi srbenja. Ponovne okužbe lahko povzročijo preobčutljivost kože.

Razvojni ciklus uši ima tri oblike: jajčece (gnido), nimfo in odraslo uš. Za vzdrževanje razvojnega ciklusa uši je potrebna temperatura 32⁰ C. V ugodnih pogojih se iz gnid razvijejo v 7 do 10 dneh nimfe, iz teh pa v 7 do 13 dneh odrasle uši, ki lahko zopet ležejo jajčeca.

Razvojni ciklus naglavne in telesne uši traja torej v povprečju 18 dni. Odrasla uš živi 6 - 8 tednov. V tem času samica izleže 100 do 300 jajčec, ki jih prilepi na lase v bližini kože. Uši se hranijo s krvjo in so zelo požrešne; zaradi gibanja in hranjenja povzročajo močno srbenje. V vodi živijo do 24 ur, zato se ušive osebe ne smejo kopati v skupnih bazenih. Uši niso le neprijetne, ker povzročajo srbež, ampak so tudi nevarne, ker lahko prenašajo povzročitelje nekaterih nalezljivih bolezni.

Najbolj izpostavljeni ušivosti so otroci v predšolskih in šolskih kolektivih.

Način prenosa

Uši se prenašajo predvsem z **neposrednim dotikom**. Možen je tudi **posredni prenos** preko oblačil, zlasti pokrival ter pribora za osebno higieno.

Razuševanje

Pri ušivosti moramo opraviti postopek razuševanja s preparati, ki jih dobimo v lekarni brez recepta. Pomembno je, da peremo lase točno po navodilu, ki je priloženo posameznemu preparatu.

Pranje las s preparati proti ušem uniči le žive uši, **vse gnide pa je potrebno dodatno mehansko odstraniti z lasišča z ustreznim glavnikom ali z rokami** (vodi za izpiranje las lahko dodamo kis, ker na ta način lažje odstranimo gnide). V dobi inkubacije (7-10 dni) je treba lasišče pregledovati vsak dan. V primeru, da še najdemo gnide je potrebno ponovno pranje las s preparati proti ušem po sedmih do desetih dneh.

Pribor za osebno higieno, pokrivala, šale, perilo, vzglavnike, posteljnino ter igrače iz blaga je potrebno oprati na temperaturi vsaj 60⁰ C.

Ker uši brez hrane izven gostitelja lahko živijo 7 - 10 dni je potrebno očistiti in posesati tudi vse tekstilne površine s katerimi je bila oseba v kontaktu (sedeži v avtu, kavči, preproge,...).

Ukrepi za obvladovanje ušivosti v kolektivu

- V primeru pojava uši v kolektivu vrtca ali šole, je potrebno čimprej obvestiti vse starše v prizadetih skupinah ali razredih.
- Starši so po prejemu obvestila dolžni svojim otrokom natančno pregledati lasišče. V primeru, da pri njih najdejo uši ali gnide, morajo opraviti postopek razuševanja. Starši morajo v času pojavljanja ušivosti vsem svojim otrokom pregledovati lasišča vsak dan.
- Ob pojavu ušivosti pri eni osebi je treba pregledati lasišča tudi drugih družinskih članov in tesnih kontaktov.
- Zelo pomembno je, da se vse ušive osebe zdravijo hkrati in se ne vrnejo v kolektiv, dokler imajo uši oziroma gnide.